

HAARLEM STRALEND GEZOND!

Punten die we in de initiatiefwet willen verwerken:

1. Checklist gemeente voor afgifte vergunning zendmast telecom-provider

De gemeente hanteert een checklist bij de afgifte van een vergunning voor het plaatsen van een zendmast. Deze checklist dient in ieder geval onderstaande aanvullende eisen te bevatten:

- Dat de telecom-provider bij de aanvraag een onderbouwing aanlevert dat er voor de plaatsing van de zendmast een daadwerkelijke behoefte is op de betreffende locatie. Dit blijkt in de praktijk namelijk niet altijd het geval te zijn. En daarnaast een onderbouwing van de provider dat er geen veiligere mogelijke plaatsingslocaties zijn. Dit om te voorkomen dat de zendmast wordt geplaatst op een school, ziekenhuis of andere plek waar kwetsbare inwoners langdurig verblijven. Er zou naar gestreefd moeten worden om een zendmast alleen te plaatsen op een afstand van minimaal 400 meter van dergelijke locaties.

- Dat de telecomprovider ruim van te voren (bijv. 4 of 6 weken?) in makkelijk te begrijpen taalgebruik (en in meerdere talen vanwege de multiculturele samenstelling van de bevolking) met de betrokken bewoners/gebruikers van het pand communiceert dat er een zendmast op hun dak of in de nabijheid van hun pand zal worden geplaatst. Er kan door de provider bijv. vooraf een communicatieplan en voorbeeldbrief aangeleverd worden bij de aanvraag van de vergunning. De gemeente kan dan achteraf nagaan bij bewoners of deze communicatie ook daadwerkelijk en tijdig heeft plaats gevonden.

- In geval van een benodigde stemming van de bewoners van een pand over de plaatsing van een zendmast dient in makkelijk te begrijpen taalgebruik de procedure te worden uitgelegd. Hierin moet duidelijk naar voren komen dat als een bewoner niet stemt, dit telt als een stem vóór of tegen de plaatsing van de zendmast. Dit betreft dan geen neutrale stem of onthouding.

- Bij plaatsing van een zendmast na een stemming moet er na maximaal 5 jaar opnieuw gestemd worden of de zendmast mag blijven. Dit vanwege tussentijdse verhuizingen en wijzigingen in visie of gezondheidssituatie van de bewoners. Indien er dan geen meerderheid meer is, dan dient de zendmast verplaatst te worden naar een andere locatie.

- Dat de woningbouwvereniging of VVE verplicht is openheid van zaken te geven aan bewoners over de ontvangen financiële vergoeding voor het plaatsen van de zendmast op hun pand. De bewoners dienen tenminste een deel (de helft?) van de opbrengst zelf te ontvangen, aangezien zij ook de nadelen van de plaatsing ervaren. Dit kan gaan om de gezondheidseffecten, maar ook om het minder aantrekkelijke uiterlijk van het pand (de zendmast is zichtbaar) en de mogelijke verminderde verkoopbaarheid van het appartement in de toekomst. Dit kan bijv. door de provider in de overeenkomst gezet worden die zij afsluiten met de woningbouwvereniging of VVE. Deze overeenkomst kan de gemeente wellicht verplicht laten inleveren (voor zover dat nu niet al het geval is). Misschien ook mogelijk maken dat bewoners van het pand dit document bij de gemeente kunnen inzien als de woningbouwvereniging of VVE geen openheid van zaken geeft.

- Jaarlijks met de telecom-providers evalueren of alle geplaatste masten nog steeds nodig zijn. Als er bijvoorbeeld op een school voor gekozen wordt om geen mobiele telefoons meer te gebruiken tijdens schooltijd (zoals in Frankrijk het geval is), dan hoeft er op dat moment ook geen zendmast met hoog zendvermogen in de buurt geplaatst te worden.

2. Afschermmaterialen om een stralings-arm huis te realiseren voor stralingsgevoelige inwoners worden vergoed vanuit de WMO

Er dient voor de WMO-vergoeding aanvullend beleid te worden vastgesteld over wie er in aanmerking komen voor deze vergoeding en welke voorwaarden van toepassing zijn. Waar kan de inwoner het verzoek indienen? Wie bepaalt of de afschermmaatregelen nodig zijn (huisarts? GGD?). Welke

afschermmaterialen worden wel en niet vergoed (stralingswerende verf, vitrage, gaas, arbeidsloon, e.d.). Is er een maximum bedrag, wordt een stralingsmeting ook vergoedt, wie gaat deze meting doen, etc.

N.B. De gemeente heeft zelf ook inkomsten uit de plaatsing van zendmasten op gemeentegebouwen en -gronden.

3. Voorlichting door gemeente en GGD aan inwoners, huisartsen en scholen

- Op de website van zowel de gemeente als de GGD Kennemerland dient algemene informatie opgenomen te worden over het onderwerp elektromagnetische straling en de mogelijke gezondheidseffecten (het onderwerp wordt nu nergens genoemd). Met name gericht op inwoners inclusief tips over het beperken van straling in eigen huis (wifi/Dect-huistelefoon) of verwijzing naar een website waar dit vermeld wordt.

- Zorg dragen voor voorlichting aan (huis)artsen, eerstelijnsartsen, jeugdartsen en bedrijfsartsen over de mogelijke gezondheidseffecten van straling, zodat zij de signalen kunnen herkennen bij hun patiënten (deze klachten lijken op SOLK-klachten). Zorgen voor informatiebrochures gericht op deze doelgroep.

- Zorg dragen voor voorlichting aan scholen en kinderdagverblijven over de mogelijke gezondheidseffecten van straling en hoe leraren en kinderen op een gezonde manier kunnen omgaan met de draadloze digitale wereld. Zorgen voor informatiebrochures gericht op deze doelgroep.

4. Registratie van stralingsgerelateerde gezondheidsklachten

- Er dient duidelijk zichtbaar op de website van de gemeente en de GGD Kennemerland vermeld te worden waar inwoners hun stralingsgerelateerde gezondheidsklachten kunnen melden. Bij de GGD Kennemerland? Eventueel ook een apart meldpunt voor artsen v.w.b. registratie van stralingsklachten die zij signaleren bij hun patiënten, zodat er meer inzicht ontstaat in de omvang van de problematiek.

- De GGD Kennemerland kan opdracht gegeven worden om een systematische en nauwkeurige registratie bij te houden van de bij hen gemelde stralingsgerelateerde gezondheidsklachten, zodat zij

meer inzicht krijgen in deze problematiek. Tijdens de raadsmarkt bleek dat er gemiddeld twee klachten/vragen per jaar van inwoners bij de GGD binnen komen. Hieruit blijkt dat het inwoners niet bekend is dat zij bij de GGD hun klachten kunnen melden. De registratie dient periodiek besproken te worden met de gemeente en doorgestuurd te worden naar het RIVM, zodat er ook landelijk meer inzicht komt.

5. Deskundigheidsbevordering gemeenteambtenaren en GGD Kennemerland

- Zorgen dat er specifieke gemeenteambtenaren en specifieke medewerkers van de GGD Kennemerland komen die deskundig zijn op het vakgebied van straling en de mogelijke gezondheidseffecten.

- De GGD Kennemerland dient de landelijke GGD Handreiking Elektrogevoeligheid te implementeren in hun organisatie. Tijdens de raadsmarkt werd deze handreiking niet genoemd door de GGD Kennemerland. Is deze wel bij hen bekend? Zorgen dat zij ook zelf inwoners bij gezondheidsklachten kunnen adviseren over factoren die mogelijk straling afgeven. En anders doorverwijzen naar bijvoorbeeld de stichting EHS.

- De GGD Kennemerland kan gaan samenwerken met de GGD Amsterdam, waar al de nodige ervaring is met het onderwerp straling. Zij zijn betrokken bij het GESOND- en ABCD-onderzoek.

6. De openbare ruimte ook toegankelijk laten blijven voor stralingsgevoelige mensen door niet overal wifi te plaatsen

Stralingsvrije zones creëren in bibliotheek, gemeentehuis en andere openbare gemeentelijke instellingen, zodat stralingsgevoelige inwoners ook gebruik kunnen blijven maken van deze voorzieningen. Als overal wifi wordt geplaatst, dan wordt deze groep buitengesloten van deelname aan het openbare leven. Er kan bijvoorbeeld voor gezorgd worden dat er plaatselijke stralingsarme ruimten blijven bestaan of dat de wifi in bepaalde ruimten uitgezet kan worden. Diverse stralingsgevoelige mensen konden bijv. niet naar de raadsmarkt over zendmasten komen, omdat de wifi niet uitgezet kon worden in de raadzaal van het stadhuis.

7. Regionaal antennebeleid vaststellen en periodiek evalueren

Samenwerken met de gemeenten Heemstede, Bloemendaal en Zandvoort en zorg dragen voor een regionaal antennebeleid (regio Zuid-Kennemerland). Dit beleid jaarlijks evalueren en indien nodig bijstellen.

De nieuwe wet op de leefomgeving biedt ruimte om lokaal onderbouwd scherpere eisen te stellen. Daarmee kan ruimte gecreëerd worden voor stralings-arme wonen, werken, leren en recreëren. De gemeente heeft een beschermende taak voor haar inwoners en moet die ook ruimhartig invullen. Daarnaast kan het gemeentebestuur zich regionaal inspannen om deze gezondheidskwestie landelijk aan te kaarten bij de overheid.

8. Nadenken over de komst van de 5G-technologie en de mogelijke gevolgen hiervan voor de gemeente en haar inwoners

In de nabije toekomst zal het draadloze 5G-netwerk worden uitgerold. Dit is met name bestemd voor het gebruik van het Internet of Things (draadloos met elkaar communicerende apparaten). De elektromagnetische straling van dit 5G-netwerk komt boven op de straling die er nu al is van de huidige zendmasten. De 5G-antennes werken met millimetergolven, waardoor er maar een kort bereik is. Dit betekent dat er heel veel (kleine) zendmasten bijgeplaatst moeten worden. In diverse gemeenten wordt nu al gestart met het plaatsen van wifi-netwerken aan lantaarnpalen (de zogenaamde slimme lantaarnpalen). Hierdoor neemt de totale hoeveelheid straling substantieel toe en wordt het voor stralingsgevoelige mensen steeds lastiger om nog aan de maatschappij deel te nemen aangezien de straling dan overal is. De gemeente zal in een vroegtijdig stadium moeten nadenken over hoe zij hier mee om wil gaan. En wat de mogelijke alternatieven zijn, zoals bijvoorbeeld LiFi (internet op basis van licht).

Voor het 5G-netwerk zal het elektriciteitsnet waarschijnlijk ingezet gaan worden. Dit heeft dan ook grote effecten op de laagfrequente stralingsbelasting, die bovenop de hoogfrequente straling komt. Dit werkt cumulatief. Met de experimenten in diverse steden komt dit heel snel dichtbij. Er zou onderzocht moeten worden wat de impact hiervan is.

Het gaat bij 5G nog veel sterker om de directe leefruimte van inwoners. Het is dan ook belangrijk dat inwoners hierbij betrokken worden. Stralings-arme zones zijn van groot belang in onze participatiemaatschappij.

Gezondheid en straling van zendmasten en Wifi

Aangezien onderzoek naar- en ervaring met hoogfrequente straling van zendmasten en andere apparaten voor mobiele communicatie uitwijst dat gezondheidsrisico's voor de bevolking niet uitgesloten kunnen worden en ook enkelewoners van Haarlem e.o. daarvan ernstige lichamelijke klachten ondervinden, is het wenselijk dat Gemeente Haarlem beleid formuleert waarin het advies van de Raad van Europa, zoals geformuleerd in resolutie 1815 in 2011 wordt opgevolgd. Deze adviseert de straling zo laag mogelijk te houden omdat uit onderzoek voldoende zou blijken dat er naast thermische ook biologische effecten optreden. De normen zijn evenwel alleen gebaseerd op het opwarmingseffect terwijl biologische effecten al optreden bij veel lagere veldsterkten dan de officieel toegestane normen. Zij concludeert daarom dat hier het voorzorgsprincipe toegepast dient te worden waarbij zo lang er nog discussie is over dezenormen het de verantwoordelijkheid van de lidstaten is ombeschermende maatregelen te nemen, met name t.a.v. kwetsbare groepen als kinderen en chronisch zieken.

Het landelijk beleid, dat Haarlem volgt, is gebaseerd op deze thermische ICNIRP norm van 61Vm en biedt daarmee geen bescherming tegen het optreden van biologische effecten en gezondheidsschade. Een uiterste limiet van ten hoogste 1Vm zou dit wel doen.

Hoewel Gemeenten weinig inspraak hebben in het landelijk plaatsingsbeleid van zendantennes hebben zij wel zorgplicht voor hun burgers en het leefmilieu en kunnen zij door een aantal maatregelen 1 het bewustzijn van hun burgers voor de risico's van HF straling vergroten, 2 hulp bieden bij klachten, en 3 de HF straling uit andere bronnen als Wifi in de openbare ruimte en straks slimme lantaarnpalen beperken.

1 Bewustzijn vergroten

Op dit moment zijn burgers niet bewust van de gezondheidsrisico's van HF straling terwijl zij er binnen- en buitenshuis voortdurend aan bloot worden gesteld. De meeste mensen alsmede hun artsen en de GGD leggen ook geen relatie met eventuele klachten als hoofdpijn, slaperigheid, vermoeidheid,

hartkloppingen etc. en HF straling. Daarom is de omvang van het probleem waarschijnlijk veel groter dan tot nu toe bekend is en blijven veel mensen onnodig met klachten rondlopen.

Maatregel:

Actieve voorlichting aan burgers.

Deskundigheidsbevordering van artsen en GGD.

2 Hulp aan inwoners met manifeste klachten

Huidige situatie:

Inwoners met klachten van HF straling van bijv. een zendmast zijn bij de Gemeente doorgaans niet bekend. Als ze zich al bij de GGD melden wordt alleen hun klacht gehoord maar de oorzaak daarvan niet serieus genomen. De GGD stuurt ze vervolgens door naar de huisarts die evenmin weet heeft van gezondheidseffecten van HF straling en de patiënt doorstuurt naar een Solk kliniek waar de oorzaak; HF straling ook niet serieus wordt genomen. Vervolgens staat de patiënt er alleen voor en kan dikwijls alleen nog enigszins draaglijk functioneren door zijn huis en lijf met kostbare afschermmaterialen af te schermen voor de straling van een zendmast en de Wifi van de burens. Verder moet hij de openbare ruimte en – vervoer zoveel mogelijk mijden omdat daar overal Wifi en smartphone gebruikers zijn.

Maatregel:

Serieus nemen van zowel de klacht als de oorzaak door GGD

Instellen van een meldpunt

WMO vergoeding afschermkosten

Instellen van Wifivrije zones in de openbare ruimte en – vervoer

3 Straling beperken

Huidige situatie:

Op veel plaatsen in binnen en buiten is de veldsterkte van HF straling in Haarlem hoger en vaak veel hoger dan de biologisch verantwoorde 1Vm. Zoals het antennebureau vermeldt bedraagt die gemiddeld 1 – 3 Vm. Maar met de komst van 5G straks zal die veldsterkte nog aanzienlijk toenemen en daarmee de gezondheidsklachten.

In overleg met providers slimmere plaatsing en afstelling van zendmasten

Streven naar zoveel mogelijk bedrade toepassingen in scholen en openbare gebouwen

Geen slimme lantaarnpalen en andere smartcity technologie.

Onderzoeken of Wifi vervangen kan worden door Lifi

Samenwerking met randgemeenten m.b.t. plaatsingsbeleid